

SIVISTYS- JA KULTTUURILAUTAKUNTA

Sivistys- ja kulttuurilautakunta on kaupungin isoin palvelualue, joka koostuu sivistys- ja kulttuuritoimen hallinnosta, sivistyspalveluista ja kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluista. Hallinnon vastuualue koostuu lautakunnan hallinnosta, sivistystoimen hallinnosta ja viestinnästä.

Sivistyspalvelujen vastuualueeseen kuuluvat varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus, lukiokoulutus ja vapaa sivistystyö (Autere-opisto).

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen vastuualueeseen kuuluvat kulttuurin, matkailun, nuorisopalveluiden, kirjaston ja liikunnan palvelut.

Talousarvio 2027	TP	TP	Ed.TA	TA
SIVISTYS- JA KULTTUURILAUTAKUNTA	2024	2025	2026	2027
TULOSLASKELMA				
TOIMINTATUOTOT				
Myyntituotot	737.361,50	713.564,68	498.060,00	616.000,00
Maksutuotot	254.636,16	250.633,24	227.000,00	221.000,00
Tuet ja avustukset	690.773,80	398.139,50	230.730,00	358.399,00
Muut toimintatuotot	18.088,08	31.706,25	8.600,00	9.200,00
TOIMINTATUOTOT	1.700.859,54	1.394.043,67	964.390,00	1.204.599,00
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut	-11.225.314,53	-11.347.522,48	-11.016.700,00	-11.288.137,37
Palvelujen ostot	-1.606.800,40	-1.644.607,37	-1.574.240,00	-1.690.880,00
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-514.446,57	-453.050,24	-569.030,00	-589.780,00
Avustukset	-683.738,82	-661.903,90	-656.500,00	-368.500,00
Muut toimintakulut	-201.537,36	-188.356,59	-146.600,00	-153.590,00
TOIMINTAKULUT	-14.231.837,68	-14.295.440,58	-13.963.070,00	-14.090.887,37
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-12.530.978,14	-12.901.396,91	-12.998.680,00	-12.886.288,37
Rahoitustuotot ja -kulut	1.464,42	4.136,63		
VUOSIKATE	-12.529.513,72	-12.897.260,28	-12.998.680,00	-12.886.288,37
Suunnitelman mukaiset poistot	-300,07	-3.935,02	-9.850,00	-9.850,00
Poistot ja arvonalentumiset	-300,07	-3.935,02	-9.850,00	-9.850,00
*TILIKAUDEN TULOS	-12.529.813,79	-12.901.195,30	-13.008.530,00	-12.896.138,37
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-12.529.813,79	-12.901.195,30	-13.008.530,00	-12.896.138,37
Sisäiset toimintatulot/menot	-3.939.916,15	-4.013.577,23	-4.073.040,00	

*Vastuualueen tilikauden tulos on valtuuston nähden sitova.

Henkilöstösuunnitelma sivistys- ja kulttuurilautakunta

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA (henkilötyövuosittain)				
<i>Sivistys- ja kulttuurilautakunta</i>	TP 2025	TA 2026	TA 2027	MUUTOS
Sivistyspalvelut	2,5	2,2	1,7	-0,5
Viestintä	0,7	1	1	
Varhaiskasvatus (4) Sivistysjohtaja	34,06	32,3	33,9	+1,6
Määräaikaiset	20,43	18,82	17,7	-1,12
Esi- ja perusopetus (4) Sivistysjohtaja	95,3	92,52	86,04	-6,48
Määräaikaiset	4,58	8,83	5,92	-2,91
Lukiokoulutus (4) Lukion rehtori	9,75	11	12,33	+1,33
Vapaan sivistystyön koulutus (4) Sivistysjohtaja	0,7	0,7	0,7	
Hanketyöntekijät				
Määräaikaiset	1,15		1	
Sivistyspalvelut, vastuualue yhteensä	169,17	167,37	160,29	-8,08
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut	0,5	0,5	0,5	
Kulttuuri- ja matkailupalvelut	1,5	1,5	1,5	0
määräaikaiset	1	1	1	0
Kirjastopalvelut	6,72	6,72	5,72	-1,0
määräaikaiset	0	0	0,6	+0,60
Nuorisopalvelut	2	3	3	0
määräaikaiset	1	0	0	0
Liikuntapalvelut	5,0	5,2	5,2	0
määräaikaiset	0	0	0	0
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut, vastuualue yhteensä	17,72	17,92	17,52	-0,40
Lautakunta yhteensä				

Lyhytaikaisia sijaisia/määräaikaisuuksia ei ole henkilöstösuunnitelmaan suunniteltu. Lyhytaikaisiin sijaisuuksiin voi syntyä tarvetta esimerkiksi asiakaspalvelussa sairauspoissaolojen osalta.

Sivistys- ja kulttuuripalveluiden sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Sivistys- ja kulttuuripalvelut	Tunnistettu riski/kuvaus riskistä	Toimenpiteet riskin ennakointiseksi ja hallitsemiseksi	Vaikutus 1-3	Todennäköisyys 1-3	Vastuuhenkilö ja toimintayksikkö	Riskien hallinnan toimenpiteiden seuranta ja raportointi
Toiminnallisten tavoitteiden riskit	Esi- ja perusopetuksen tuntikehyksen sopeuttaminen laskeviin oppilasmääriin.	Tuntikehyksen taloudellinen ja tehokas laatiminen.	2	1	Sivistysjohtaja ja rehtorit	Sivistys- ja kulttuurilautakunta seuraa.
Taloudellisten tavoitteiden riskit	Lukion opiskelijamäärän vähentäminen, jos opiskelijoita ja KV-opiskelijoita ei saada riittävästi.	Lukion markkinointia kehitetään. Yhteistyö paikallisten toimijoiden kanssa opiskelijoiden kotouttamiseksi.	3	2	Lukion rehtori ja apulaisrehtori	KV-opiskelijoiden määrätavoite 10 hlöä 2027 syksyllä. Markkinointisuunnitelman toteutuminen.
Toimintaympäristön ja toiminnan organisoinnin riskit	Mikäli yläkoulujen ja lukion yhdistäminen samaan yksikköön ei toteudu suunnitellussa aikataulussa, tuntikehystä ei voida sopeuttaa väheneviin opiskelijamääriin. Toiminnan organisointi vaikeutuu entisestään.	Koulukeskushankkeen edistäminen suunnitellussa aikataulussa.	3	2	Sivistysjohtaja ja rehtori	Sivistys- ja kulttuurilautakunta seuraa.
Ulkopuoliset riskit	Mahdolliset cyberhyökkäykset koulujen, varhaiskasvatuksen ja hallinnon ohjelmiin	Tietoturvariskeihin varautuminen varautumissuunnitelmissa	3	2	Sivistysjohtaja / rehtorit ja päiväkotien johtajat	Sivistys- ja kulttuurilautakunta seuraa
Palveluiden järjestämisen riskit	Oppimisen tuki ja inklusio eivät toteudu	Riittävän pätevä henkilökunta	2	1	Sivistysjohtaja / rehtorit ja päiväkotien johtajat	Sivistys- ja kulttuurilautakunta seuraa

Henkilöstöriskit	Lukion ja yläkoulujen toimintakulttuurin yhtenäistäminen ei onnistu.	Koulukeskushankkeen edistäminen suunnitellussa aikataulussa.	2	2	Yläkoulujen ja lukion rehtori, apulaisrehtori ja vararehtorit	Sivistys- ja kulttuurilautakunta seuraa.
-------------------------	--	--	---	---	---	--

Sivistys ja kulttuuritoimen hallinto

Tilivelvollinen viranhaltija: Sivistysjohtaja

Sivistys- ja kulttuuritoimen hallinto käsittää sivistystoimen hallinnon, viestinnän ja kaupunkimarkkinoinnin ja sivistystoimen hankkeet. Tähän kohtaan on lisätty viestinnän ja hankkeiden kustannukset. Näin ollen sivistys- ja kulttuuritoimen hallinnon kustannukset eivät ole vertailukelpoisia edelliseen vuoteen.

Vastuualueen henkilöstö: Sivistysjohtaja, hallintosuunnittelija, viestintä- ja markkinointiasiantuntija

Talousarvio 2027	TP	TP	Ed.TA	TA
<i>Sivistys- ja kulttuuritoimen hallinto</i>	2024	2025	2026	2027
TULOSLASKELMA				
TOIMINTATUOTOT				
Myyntituotot		887,63		20.940,00
Tuet ja avustukset	618.614,71	275.425,55	69.700,00	165.660,00
Muut toimintatuotot				
TOIMINTATUOTOT	618.614,71	276.313,18	69.700,00	186.600,00
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut	-624.263,29	-421.305,49	-274.680,00	-348.958,00
Palvelujen ostot	-88.386,53	-77.638,36	-41.080,00	-83.600,00
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-26.494,39	-17.932,82	-15.370,00	-37.350,00
Avustukset				
Muut toimintakulut	-3.454,19	-1.363,13	-6.600,00	-2.450,00
TOIMINTAKULUT	-742.598,40	-518.239,80	-337.730,00	-472.358,00
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-123.983,69	-241.926,62	-268.030,00	-285.758,00
Rahoitustuotot ja -kulut				
VUOSIKATE	-123.983,69	-241.926,62	-268.030,00	-285.758,00
Suunnitelman mukaiset poistot				
Arvon alentumiset				
Poistot ja arvonalentumiset				
*TILIKAUDEN TULOS	-123.983,69	-241.926,62	-187.742,38	-285.758,00
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-123.983,69	-241.926,62	-187.742,62	-285.758,00
Sisäiset toimintatulot/menot	-12.773,84	-12.080,12	-7.770,00	

*Vastuualueen tilikauden tulos on valtuustoon nähden sitova.

Palvelujen järjestäminen

Hallinto

Sivistys- ja kulttuuritoimen hallinto vastaa toimialan johtamisesta, valmistelu- ja tukipalveluista sekä talouden ja toiminnan ohjauksesta. Hallinnon tehtävänä on varmistaa laadukkaiden, saavutettavien ja kustannusvaikuttavien sivistys- ja kulttuuripalveluiden järjestäminen ja kehittäminen kaupungin strategisten tavoitteiden mukaisesti.

Viestintä ja markkinointi

Viestintä- ja markkinointi on sijoitettu organisaatiossa sivistyspalveluiden hallintoon. Toiminta on kuitenkin luonteeltaan poikkihallinnollista, ja viestintää sekä markkinointia toteutetaan yhteistyössä kaikkien toimialojen kanssa.

Vuonna 2027 kaupungin viestintää ja markkinointia toteutetaan suunnitelmallisesti kaupunkistrategian, viestintäohjeen ja markkinointistrategian mukaisesti. Tavoitteena on vahvistaa Mänttä-Vilppulan tunnettua, veto- ja pitovoimaa sekä Taidekaupunki-identiteettiä. Viestinnällä varmistetaan oikea-aikainen, avoin ja saavutettava tieto kaupungin toiminnasta, palveluista ja päätöksenteosta sekä tuetaan kuntalaisten osallisuutta ja vuorovaikutusta.

Markkinoinnin painopisteitä ovat asuminen ja hyvä arki, koulutuskaupungin tunnettuus, Taidekaupunki-brändi, paikallisyhteisö sekä digitaalinen löydettävyyden. Markkinointia toteutetaan verkkosivujen, sosiaalisen median, digitaalisen mainonnan, media- ja kumppaniyhteistyön sekä kuva- ja videotuotannon avulla.

Asumismarkkinoinnin kärkihankkeena järjestetään 12.6.2027 Vilppulassa ja kylissä Taidekaupungin Asumisen Messut. Kantavina teemoina ovat yhteisöllisyys, kulttuuri ja luonto. Tapahtuma nostaa esiin alueen asumismahdollisuuksia, kyliä ja paikallista elämäntapaa sekä tuottaa sisältöä pitkäjänteiseen muuttajamarkkinointiin.

Vuonna 2027 tulee kuluneeksi 18 vuotta Mänttä-Vilppulan yhdistymisestä. Juhlavuotta hyödynnetään paikallisidentiteetin, yhteisöllisyyden ja pitovoiman vahvistamisessa. Samalla lisätään koulutus- ja opiskelijamarkkinointia sekä tehdään uuden kaupunkistrategian tavoitteita näkyviksi.

Digitaalista viestintää ja markkinointia kehitetään parantamalla verkkosisältöjen hakukone- ja tekoälylöydettävyyttä sekä rakentamalla pitkäikäistä sisältö-, kuva- ja videopankkia. Tuloksia seurataan verkkosivu-, hakukone-, sosiaalisen median ja kampanjadata avulla, ja toimintaa kehitetään tiedolla johtamisen periaattein.

Viestinnän ja markkinoinnin toteutuksessa hyödynnetään ensisijaisesti kaupungin omaa sisällöntuotantoa ja osaamista. Ulkopuolisia palveluita ja maksettua näkyvyyttä käytetään harkiten strategisten tavoitteiden tukemiseksi.

Toiminnalliset tavoitteet 2027

Toiminnalliset tavoitteet tukevat strategian toteutumista. Tavoitteen tarkoituksena on pyrkiä ohjaamaan palvelualueen toimintaa kohti haluttua strategista päämäärää.

Strategiaa toteuttavat toiminnalliset tavoitteet				
Strateginen tavoite	Toiminnallinen tavoite talousarviossa	Mittari	Lähtötaso	Toteutuminen
Elinvoimainen koulutuskaupunki				
Saavutettava kaupunki ja mahdollistava asuminen	Lisätään kaupungin tunnettuutta ja digitaalista löydettävyyttä asumisen, koulutuksen ja Taidekaupunki-brändin näkökulmasta	Verkkosivujen kävijämäärä ja sosiaalisen median tavoittavuus	Vuoden 2026 kävijämäärä ja tavoittavuus	

Tavoitetta edistetään vahvistamalla asumisen, koulutuksen ja Taidekaupunki-brändin näkyvyyttä kaupungin viestintä- ja markkinointitoimenpiteissä. Keskeisiä toimenpiteitä ovat Taidekaupungin Asumisen Messujen toteuttaminen, koulutuskaupunkia korostava markkinointi, digitaalisen löydettävyyden kehittäminen sekä vaikuttavuuden seuranta verkkosivu- ja sosiaalisen median analytiikan avulla.

Kehittämisen painopisteet

Viestinnän ja markkinoinnin osalta kehittämisen painopisteet vuonna 2027 kohdistuvat asumis-, koulutus- ja Taidekaupunkimarkkinointiin, digitaalisen löydettävyyden kehittämiseen, uuden kaupunkistrategian tavoitteiden näkyväksi tekemiseen sekä paikallisidentiteetin ja yhteisöllisyyden vahvistamiseen.

Sivistyspalvelut

Tilivelvollinen viranhaltija: Sivistysjohtaja

Sivistyspalveluiden palveluryhmä koostuu sivistys- ja kulttuurilautakunnan hallinnosta, varhaiskasvatuksesta, esi- ja perusopetuksesta, lukiokoulutuksesta ja vapaan sivistystyön koulutuksesta (Autere-opisto). Sivistyspalvelut muodostavat yhdessä kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluiden kanssa sivistys- ja kulttuurilautakunnan alaisen toiminnan. Varhaiskasvatus tuottaa varhaiskasvatuskäisten lasten pedagogisesti suunniteltua kasvatusta, opetusta ja hoitoa. Esi- ja perusopetuspalvelut vastaavat kaupungin esi- ja perusopetuspalveluiden järjestämisestä. Lukiokoulutus vastaa kaupungin lukiokoulutuksen järjestämisestä ja vapaan sivistystyön koulutus tuottaa vapaan sivistystyön koulutusta Autere-opistossa.

Tulosityksiköt muodostavat yhdessä kulttuuri- ja vapaa aikapalveluiden kanssa sivistys- ja kulttuuripalveluiden palvelualueen, jonka johtajana toimii sivistysjohtaja. Varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen ja vapaan sivistystyön palveluiden vastuualueen tilivelvollinen on sivistysjohtaja ja lukiopalveluiden vastuualueen tilivelvollinen on lukion rehtori.

Talousarvio 2027	TP	TP	Ed.TA	TA
------------------	----	----	-------	----

SIVISTYSPALVELUT	2024	2025	2026	2027
TULOSLASKELMA				
TOIMINTATUOTOT				
<i>Myyntituotot</i>	410.542,25	414.906,03	270.860,00	271.860,00
<i>Maksutuotot</i>	254.326,16	250.633,24	227.000,00	221.000,00
<i>Tuet ja avustukset</i>	4.269,09	4.200,00		
<i>Muut toimintatuotot</i>	8.486,85	4.607,80	600,00	1.200,00
TOIMINTATUOTOT	677.624,35	674.347,07	498.460,00	494.060,00
TOIMINTAKULUT				
<i>Henkilöstökulut</i>	-9.666.922,99	-10.029.653,66	-9.844.520,00	-9.905.810,37
<i>Palvelujen ostot</i>	-1.253.355,24	-1.297.903,64	-1.280.860,00	-1.311.130,00
<i>Aineet, tarvikkeet ja tavarat</i>	-356.071,57	-314.807,77	-441.090,00	-430.460,00
<i>Avustukset</i>	-268.890,44	-241.526,58	-240.000,00	-235.000,00
<i>Muut toimintakulut</i>	-158.639,99	-137.534,18	-96.350,00	-102.890,00
TOIMINTAKULUT	-11.703.880,23	-12.021.425,83	-11.902.820,00	-11.985.290,37
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-11.026.255,88	-11.347.078,76	-11.404.360,00	-11.491.230,37
<i>Rahoitustuotot ja -kulut</i>	1.462,71	4.036,86		
VUOSIKATE	-11.024.793,17	-11.343.041,90	-11.404.360,00	-11.491.230,37
*TILIKAUDEN TULOS	-11.024.793,17	-11.343.041,90	-11.404.360,00	-11.491.230,37
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-11.343.041,90	-11.343.041,90	-11.404.360,00	-11.491.230,37
Sisäiset toimintatulot/menot	-3.144.673,69	-3.144.673,69	-3.166.940,00	

*Vastuualueen tilikauden tulos on valtuuston nähden sitova.

Palvelujen järjestäminen

Varhaiskasvatus

Osavastuualueen henkilöstö: 2 päiväkodin johtajaa, 0,6 toimistosihteeri, 1 varhaiskasvatuksen erityisopettaja, 14 varhaiskasvatuksen opettajaa, joista määräaikaisia on 6, 2 ryhmäperhepäivähoitajaa, 31 lastenhoitajaa, joista määräaikaisia on 7, 2 varhaiskasvatuksen ryhmäavustajaa, joista toinen on määräaikainen ja 1 määräaikainen henkilökohtainen avustaja.

Varhaiskasvatus tuottaa varhaiskasvatusikäisille lapsille pedagogisesti suunniteltua kasvatusta, opetusta ja hoitoa. Toiminta perustuu varhaiskasvatuslakiin sekä valtakunnalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan paikallisine tarkennuksineen.

Varhaiskasvatusta järjestetään Miinanhelmen, Vilppulankosken ja Kolhon päiväkodeissa sekä Pohjaslahden ryhmäperhepäivähoidossa. Vuorohoitoa järjestetään Miinanhelmen päiväkodissa. Esiopetusta täydentävä varhaiskasvatus toteutetaan koulujen tiloissa.

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja tukee lasten oppimista, kehitystä ja hyvinvointia sekä henkilöstöä ja huoltajia. Varhaiskasvatuspalveluihin kuuluvat myös kotihoidon tuki ja yksityisen hoidon tuki. Mänttä-Vilppulan kaupunki ei maksa lakisääteisen kotihoidon tuen lisäksi muuta kuntakohtaista lisäosaa.

Esiopetus

Osavastuualueen henkilöstö: 5 esiluokanopettajaa, 4 lastenhoitajaa, 1 määräaikainen henkilökohtainen ohjaaja, 1 koulunkäynninohjaaja, 1 varhaiskasvatuksen opettaja.

Esiopetus on osa Mänttä-Vilppulan kaupungin sivistyspalveluita. Toiminta perustuu valtakunnallisiin esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin sekä kaupungin paikalliseen opetussuunnitelmaan. Esiopetuksen tehtävänä on edistää lapsen kasvua, kehitystä ja oppimisedellytyksiä sekä tukea sujuvaa siirtymistä perusopetukseen.

Mänttä-Vilppulassa esiopetusta järjestetään peruskoulujen yhteydessä erillisissä esiopetusryhmissä. Esioppilaiden täydentävä varhaiskasvatus järjestetään kouluilla, mikä tukee lapsen yhtenäistä ja turvallista päivää. Hallinnollisesti esiopetusryhmät kuuluvat Savosenmäen ja Vilppulankosken kouluihin.

Esiopetusta kehitetään osana yhtenäistä oppimisen polkua varhaiskasvatuksesta perusopetukseen. Tavoitteena on turvata lapsille yhdenvertaiset oppimisen edellytykset, hyvinvointi sekä sujuva siirtymä esiopetuksesta koulupolulle.

Kunta on velvollinen järjestämään alueellaan asuville lapsille esiopetusta oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna. Esiopetusta annetaan vähintään 700 tuntia lukuvuodessa, ja lapsen päivään saa kuulua enintään viisi tuntia esiopetusta. Mikäli lapsi ei osallistu kunnan järjestämään esiopetukseen, huoltaja vastaa siitä, että lapsi saa esiopetuksen tavoitteiden mukaista toimintaa.

Perusopetus

Osavastuualueen henkilöstö: 2,7 rehtoria, 2,5 koulusihteeriä, 60 opettajaa, 15 koulunkäynninohjaajaa, 2 henkilökohtaista ohjaajaa, 1 ip-toiminnan ohjaaja, 2 koulunkäynnin-/ip-ohjaaja, 1 määräaikainen koulunkäynnin/ip-ohjaaja, 2 määräaikaista henkilökohtaista ohjaajaa, 3 henkilökohtaista avustajaa.

Perusopetus käsittää vuosiluokat 1-9, ja se on tarkoitettu koko ikäluokalle (7-16-vuotiaat). Perusopetuksella on sekä kasvatus- että opetustehtävä. Perusopetus tuottaa kaikille saman jatko-opintokelpoisuuden, ja se on maksutonta. Opetuksen lisäksi ruokailu, oppikirjat, muut oppimateriaalit sekä työvälineet ja -aineet ovat oppilaalle maksuttomia. Tietyin edellytyksin oppilaalla on oikeus maksuttomaan koulukuljetukseen, opiskeluhooltoon sekä opetukseen osallistumisen edellyttämiin apuvälineisiin ja tukipalveluihin.

Perusopetuksen toimintakulttuuria ja palveluprosesseja kehitetään jatkuvasti vastaamaan muuttuvia tarpeita. Erityisesti oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeet ovat monimuotoistuneet, ja tukea tarvitsevien oppilaiden määrä opetusryhmissä on kasvanut. Tavoitteena on varmistaa oppilaiden yhdenvertainen mahdollisuus oppimiseen ja koulunkäyntiin oikea-aikaisen ja riittävän tuen avulla.

Savosenmäen koulussa toimii kaksi erityisluokkaa, joiden oppilaita integroidaan mahdollisuuksien mukaan yleisopetukseen. Näin tuetaan oppilaiden osallisuutta ja joustavia oppimispolkuja heidän yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti.

Koululaisten iltapäivätoimintaa järjestetään Mänttä-Vilppulan molemmilla alakouluilla. Toiminta tukee lasten hyvinvointia, turvallista vapaa-ajan viettoa sekä perheiden arkea. Kunta saa valtionosuutta vähintään 570 tunnin laajuudesta toiminnasta koulun työvuoden aikana, mutta perusopetuslain mukaisen iltapäivätoiminnan järjestäminen on kunnalle vapaaehtoinen tehtävä.

Lukiokoulutus

Osavastuualueen henkilöstö: 0,3 rehtori, 1 apulaisrehtori/opinto-ohjaaja, 0,5 koulusihteeri, 2 tuntiopettajaa, 7 lehtoria, 1 erityisopettaja ja 0,5 vapaa-ajan ohjaaja.

Mäntän lukio on kasvava, kansainvälinen ja monipuolinen yleislukio. Sen keskeisenä tehtävänä on tarjota opiskelijoille laaja-alainen yleissivistys sekä hyvät valmiudet jatko-opintoihin yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa.

Lukion opiskelijamäärän kasvu on vahvistanut toimintaedellytyksiä, mutta samalla se lisää opetuksen, opiskeluhoillon ja muiden tukipalvelujen kustannuksia. Riittävä opiskelijamäärä on tärkeä sekä lukion toiminnan että kaupungin elinvoiman näkökulmasta.

Lukion monipuoliseen koulutustarjontaan kuuluvat lääketieteellis-luonnontieteellinen linja, huippu-urheilukatemia sekä kuvataiteen ja musiikin painotusopinnot. Yhteistyötä tehdään muun muassa Autere-opiston, Merikanto-opiston ja SASKY koulutuskuntayhtymän Mäntän seudun koulutuskeskuksen kanssa. Yhteistyö mahdollistaa myös kaksoistutkinto-opinnot.

Lukion kansainvälisyys on vahvistunut merkittävästi, ja opiskelijoita on tullut eri maista jo useana peräkkäisenä vuonna. Kansainvälinen opiskelijayhteisö tukee opiskelijoiden kieli- ja kulttuuriosaamista sekä kaupungin kansainvälistymistä.

Vuonna 2027 kolmansien maiden opiskelijoita koskeva lainsäädännön muutos vaikuttaa kansainväliseen opiskelijarekrytointiin. Lukuvuosimaksuvelvollisia opiskelijoita ei oteta huomioon lukiokoulutuksen valtionosuusrahoituksen perusteena olevassa opiskelijamäärässä, mikä lisää kansainvälisen opiskelijarekrytoinnin taloudellista epävarmuutta ja edellyttää toiminnan pitkäjänteistä suunnittelua.

Lukion henkilöstö muodostuu rehtorista, apulaisrehtorista ja kymmenestä opettajasta. Henkilöstöresurssin tulee vastata opiskelijamäärää, koulutustarjontaa ja kansainvälisen toimintaympäristön edellyttämiä tehtäviä.

Mäntän lukio on kaupungille merkittävä koulutus- ja elinvoimatekijä. Monipuolinen koulutustarjonta, oppilaitosyhteistyö, kansainvälisyys ja riittävä opiskelijamäärä tukevat kaupungin strategisia tavoitteita ja mahdollistavat laadukkaan sekä taloudellisesti kestävä lukiokoulutuksen.

Vapaan sivistystyön koulutus

Osavastuualueen henkilöstö: 0,3 hallintosuunnittelija, 0,4 toimistosihteeri, sivistysjohtaja toimii rehtorina ja tuntiopettajat

Autere-opisto on kansalaisopisto, jossa harjoitetaan vapaata sivistystyötä kaikkien asukkaiden parhaaksi. Sivistyspalveluiden tehtävänä on rakentaa yhdessä vapaan sivistystyön ja muiden kouluasteiden kanssa elinikäisen oppimisen Mänttä-Vilppulaa. Autere-opisto tukee kurssitoiminnallaan asukkaiden aktiivisuutta, hyvinvointia ja monipuolista kehittymistä sekä harrastus- ja koulutustoimintaa. Opetukseen voi osallistua kuka tahansa iästä ja koulutustaustasta riippumatta. Vapaassa sivistystyössä korostuu omaehtoinen oppiminen, yhteisöllisyys, ja osallisuus.

Merikanto-opisto on seutukunnallinen taideoppilaitos, joka antaa musiikin ja tanssin laajan oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta kuuden kunnan alueella: Virroilla, Ruovedellä, Ähtärissä, Mänttä-Vilppulassa, Juupajoella ja Orivedellä. Sen tehtävänä on antaa korkeatasoista ja monipuolista taiteen perusopetusta laajan oppimäärän mukaan musiikin ja tanssin taiteenaloilla sekä järjestää konsertteja ja muuta musiikkikulttuurin kehittämiseen liittyvää toimintaa oppilaitoksen ja sen toimintaympäristön erityistarpeet ja mahdollisuudet huomioiden.

Sivistyspalveluiden hankkeet:

Talousarvio 2027	TP	TP	Ed.TA	TA
<i>Sivistyspalveluiden hankkeet</i>	2024	2025	2026	2027
TULOSLASKELMA				
TOIMINTATUOTOT				
Myyntituotot				
Maksutuotot				17 940,00
Tuet ja avustukset	618 614,71	275 425,55	69 700,00	165 660,00
Muut toimintatuotot				
TOIMINTATUOTOT	618 614,71	275 425,55	69 700,00	183 600,00
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut	-430 873,47	-166 850,00	-63 160,00	-145 070,00
,00Palvelujen ostot	-41 495,11	-11 659,00	-14 010,00	-39 530,00
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-22 289,87	- 7 587,14	-8 370,00	-29 350,00
Avustukset				
Muut toimintakulut		-465,58	-50,00	-50,00
TOIMINTAKULUT	-1 245,73	-231 413,99	-85 590,00	-214 000,00
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	122 710,53	44 011,56	-15 890,00	-30 400,00
Rahoitustuotot ja -kulut				
VUOSIKATE	122 710,53	44 011,56	-15 890,00	-30 400,00
Suunnitelman mukaiset pois-				
tot				
Poistot ja arvonalentumiset				
*TILIKAUDEN TULOS	122 710,53	44 011,56	-15 890	-30 400,00
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ				
Sisäiset toimintatulot/me-				
not				

Toiminnalliset tavoitteet 2027

Toiminnalliset tavoitteet tukevat strategian toteutumista. Tavoitteen tarkoituksena on pyrkiä ohjaamaan palvelualueen toimintaa kohti haluttua strategista päämäärää.

Strategiaa toteuttavat toiminnalliset tavoitteet				
Strateginen tavoite	Toiminnallinen ta- voite talousarviossa	Mittari	Lähtötaso	Toteutuminen
Elinvoimainen koulutuskaupunki				
Laaja-alainen ja kansainvälinen koulutuskaupunki	Lukio: Syksyllä 2027 aloittavia kansainvälisiä opiskelijoita on 10	Opiskelijamäärä	Syksy 2026: 0	

Saavutettava kaupunki ja mahdollistava asuminen	Vapaa sivistystyö: Etäopetuskurssin aloittaminen vuoden 2027 aikana.	Etäopetus- kurssien määrä	Etäopetuskurssien määrä 2026: 0	
Yhteinen ja yhteisöllinen Taidekaupunki				
Hyvän elämän palvelut ja turvallinen elinympäristö	Varhaiskasvatus: Turvallisen vuorovaikutuksen tukeminen	Varhaiskasvatuskysely	Lapseni ystävyyssuhteita tuetaan ja hän kokee kuuluvansa ryhmään. Lähtötaso: 3,5 Lapseni turvallisuudesta ja hyvinvoinnista huolehditaan hyvin. Lähtötaso: 3,3	
Hyvän elämän palvelut ja turvallinen elinympäristö	Koulujen yhteisenä tavoitteena on säännöllisesti liikkuvat lapset ja nuoret. Alakoulut: 42 % Yläkoulut 46 %	Kouluterveyskysely: Vähintään tunnin päivässä liikkuvien määrä	Lähtötasot: alakoulut (4. ja 5. lk): 39 % Yläkoulut (8. ja 9. lk): 43 %	

1. Varhaiskasvatuksen tavoitteeksi asetettiin turvallisen vuorovaikutuksen tukeminen. Tavoitetta mitataan varhaiskasvatuskyselyllä.
2. Koulujen yhteisenä tavoitteena on lisätä säännöllisen liikunnan määrää lasten ja nuorten arjessa. Tavoitetta mitataan kouluterveyskyselyllä.
3. Lukion osalta tavoitteeksi asetettiin, että syksyllä 2027 aloittavia kansainvälisiä opiskelijoita on 10.
4. Vapaa sivistystyön osalta tavoitteeksi on asetettu etäopetuskurssin aloittaminen vuoden 2027 aikana.

Kehittämisen painopisteet

Varhaiskasvatuksen arviointi- ja kehittämiskohde:

Varhaiskasvatuksen arviointi- ja kehittämiskohteena toimikaudelle 1.8.2026-31.7.2027 on *turvallisen vuorovaikutuksen tukeminen*. Toiminnan laatua arvioidaan ja kehitetään kansallisen Valssi-laadunarviointijärjestelmän sekä huoltajille suunnatun vuosittaisen varhaiskasvatuskyselyn avulla. Lisäksi varmistetaan uudistettujen varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden ja paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteiden toteutuminen osana toiminnan jatkuvaa kehittämistä. Tavoitteena on vahvistaa lasten hyvinvointia, osallisuutta, oppimisen edellytyksiä sekä turvallista toimintakulttuuria.

Esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen painopisteet

Sivistys- ja kulttuurilautakunta on päättänyt, että esi- ja perusopetuksen painopistealueina lukuvuodelle 2026–2027 ovat:

1) Turvallinen oppimisyhteisö

Vahvistetaan henkilöstön turvallisuusosaamista, oppilaiden hyvinvointi- ja turvallisuustaitoja sekä yhteisöllistä toimintakulttuuria. Kehitetään kiusaamisen ja konfliktien ennaltaehkäisyä, turvallisuusviestintää ja poikkeustilanteisiin varautumista hyödyntämällä vertaissovittelun toimintamalleja, Secapp-järjestelmää sekä yhtenäisiä turvallisuuskäytäntöjä.

2) Liikunnallinen elämäntapa

Vahvistetaan liikunnallista toimintakulttuuria lisäämällä toiminnallista oppimista, hyödyntämällä monipuolisia oppimisympäristöjä sekä tukemalla oppilaiden päivittäistä liikkumista koulupäivän aikana. Oppilaiden fyysistä toimintakykyä, liikkuvuutta ja aktiivista elämäntapaa edistetään harjoittelemalla monipuolisesti liikumisen perustaitoja osana liikunnanopetusta ja koulun arkea. Liikkuva koulu -toimintaa sekä henkilöstön osaamista kehitetään suunnitelmallisesti ja oppilaita osallistetaan aktiivisen toimintakulttuurin rakentamiseen. Kodin ja koulun yhteistyöllä edistetään arkiaktiivisuutta ja kannustetaan oppilaita kulkemaan koulumatkoja kävellen tai pyöräillen silloin, kun se on mahdollista ja turvallista.

3) Oppimisen tuki

Vahvistetaan oppimisen tuen oikea-aikaisuutta, yhdenvertaisuutta ja vaikuttavuutta esiopetuksessa, perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa. Tuen tarpeita tunnistetaan ja seurataan suunnitelmallisesti sekä kehitetään yhtenäisiä arviointi- ja toimintakäytäntöjä. Opetuksen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa hyödynnetään ePeruste-palvelua opetussuunnitelmien yhteisenä työvälineenä sekä varmistetaan yhtenäiset toimintatavat koko koulutuspolun eri vaiheissa. Yhteistyötä huoltajien, opiskeluhoollon ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa vahvistetaan oppimisen, hyvinvoinnin ja opintojen sujuvan etenemisen tukemiseksi. Lisäksi kehitetään toimintamalleja koulupudokkuuden ehkäisemiseksi sekä opintoihin ja kouluyhteisöön kiinnittymisen vahvistamiseksi.

Lisäksi lukiokoulutus on asettanut omaksi kehittämistehtäväkseen Mäntän lukion markkinoinnin ja näkyvyyden lisäämisen.

Sivistyspalveluiden hanketoiminta tukee kuntien välistä yhteistyötä ja osaamisen kehittämistä perusopetuksessa sekä suomi toisena kielenä (S2) -opetuksessa. Lisäksi hankkeilla kehitetään Autere-opiston kurssitarjontaa, palveluita ja toiminnan vaikuttavuutta vastaamaan alueen asukkaiden tarpeita.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut

Tilivelvollinen viranhaltija: Kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut muodostavat yhdessä sivistyspalveluiden kanssa sivistys- ja kulttuurilautakunnan alaisen toiminnan. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden vastuualueen hallinnosta ja tilivelvollisuudesta vastaa kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö. Vastuualueen hallinnossa johdetaan toiminnan kokonaisuutta ja kehittämistä, taloutta sekä lautakunnan päätöksentekoon tulevien asioiden valmistelua.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden vastuualueeseen kuuluvat hallinto, kulttuuri- ja matkailupalvelut, kirjastopalvelut, nuorisopalvelut ja liikuntapalvelut. Lisäksi vastuualue vastaa kaupungin järjestökoordinaatiosta foorumitoiminnan ja osallisuusohjelman tavoitteiden mukaisesti.

Osavastuualueiden esihenkilötehtävistä ja palvelujen johtamisesta vastaavat kirjastopalveluiden osalta kirjastopalvelupäällikkö, liikuntapalveluiden osalta liikuntapalvelupäällikkö ja nuorisopalveluiden osalta nuorisosihteeri.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden toiminnan yleiset tavoitteet perustuvat kuntien kulttuuritoiminnasta, yleisistä kirjastoista, nuorisotyöstä ja liikunnasta annettuun lainsäädäntöön. Toiminnalla edistetään kunta-laisten hyvinvointia, osallisuutta, aktiivista kansalaisuutta, yhdenvertaisia osallistumismahdollisuuksia sekä kulttuurin, liikunnan ja vapaa-ajan palveluiden saavutettavuutta.

Talousarvio 2027	TP	TP	Ed.TA	TA
KULTTUURI- JA VAPAA-AIKA-PALVELUT	2024	2025	2026	2027
TULOSLASKELMA				
TOIMINTATUOTOT				
<i>Myyntituotot</i>	326.819,25	297.771,02	227.200,00	323.200,00
<i>Maksutuotot</i>	310			
<i>Tuet ja avustukset</i>	67.890,00	118.513,95	161.030,00	192.739,00
<i>Muut toimintatuotot</i>	9.601,23	27.098,45	8.000,00	8.000,00
TOIMINTATUOTOT	404.620,48	443.383,42	396.230,00	523.939,00
TOIMINTAKULUT				
<i>Henkilöstökulut</i>	-934.128,25	-896.563,33	-897.500,00	-1.033.369,00
<i>Palvelujen ostot</i>	-265.058,63	-269.065,37	-252.300,00	-296.150,00
<i>Aineet, tarvikkeet ja tavarat</i>	-131.880,61	-120.309,65	-112.570,00	-121.970,00
<i>Avustukset</i>	-414.848,38	-420.377,32	-416.500,00	-133.500,00
<i>Muut toimintakulut</i>	-39.443,18	-49.459,28	-43.650,00	-48.250,00
TOIMINTAKULUT	-1.785.359,05	-1.755.774,95	-1.722.520,00	-1.633.239,00
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-1.380.738,57	-1.312.391,53	-1.326.290,00	-1.109.300,00

<i>Rahoitustuotot ja -kulut</i>	1,71	99,77		
VUOSIKATE	-1.380.736,86	-1.312.291,76	-1.326.290,00	-1.109.300,00
<i>Suunnitelman mukaiset poistot</i>	-300,07	-3.935,02	-9.850,00	-9.850,00
<i>Poistot ja arvonalentumiset</i>	-300,07	-3.935,02	-9.850,00	-9.850,00
*TILIKAUDEN TULOS	-1.381.036,93	-1.316.226,78	-1.336.140,00	-1.119.150,00
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-1.381.036,93	-1.316.226,78	-1.336.140,00	-1.119.150,00
Sisäiset toimintatulot/menot	-803.099,71	-856.823,42	-898.330,00	

*Vastuualueen tilikauden tulos on valtuuston nähden sitova.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Sivistys- ja kulttuuripalvelut	Tunnistettu riski/kuvaus riskistä	Toimenpiteet riskin ennakointiseksi ja hallitsemiseksi	Vaikutus 1-3	Todennäköisyys 1-3	Vastuuhenkilö ja toimintayksikkö	Riskien hallinnan toimenpiteiden seuranta ja raportointi
Toiminnallisten tavoitteiden riskit	Tilojen käyttäjämäärien vähentäminen pitkällä aikavälillä	Palveluiden keskittäminen	2	1	Kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö, yksiköiden päälliköt	Sivistys- ja kulttuurilautakunta seuraa tavoitteiden toteutumista, palveluiden käyttöä
Taloudellisten tavoitteiden riskit	Pääsylipputulosten ja vuorojen myyntitulosten vähentäminen	Toiminnan kehittäminen, kävijämäärien jatkuva seuranta, näkyvyys ja markkinointi, hintojen tarkistus	2	2	Liikuntapalvelupäällikkö, kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö	Sivistys- ja kulttuurilautakunta seuraa talousarvion toteutumista, palveluiden käyttöastetta ja taloudellisten toimenpiteiden vaikuttavuutta.
Toimintaympäristön ja toiminnan organisoinnin riskit	Tilojen, laitteiden ja kalusteiden kunto	Tiivis yhteistyö kaupunkikehityksen toimialan kanssa. sopimukset tilojen käyttäjien kanssa.	2	3	Kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö, yksiköiden päälliköt	Kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö seuraa tilojen, laitteiden ja kalusteiden kuntoa sekä yhteistyön ja sovittujen toimenpiteiden toteutumista.
Ulkopuoliset riskit	Ilkivalta ja rakennusten ja tilojen sotkeminen	Tilojen käytön valvonta (kameravalvonta), sopimusten selkeyttäminen, vastuujakotaulukot	3	1	Kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö, yksiköiden päälliköt	Sivistys- ja kulttuurilautakunta seuraa turvallisuuteen liittyvien toimenpiteiden toteutumista, havaittuja häiriötilanteita.

Palveluiden järjestämisen riskit	Henkilökunnan rekrytointi	Riittävän pätevä henkilökunta palvelualueelle	3	2	Kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö, yksiköiden päälliköt	Sivistys- ja kulttuurilautakunta seuraa henkilöstön rekrytoinnin onnistumista, henkilöstöresurssien riittävyyttä.
Henkilöstöriskit	Henkilöstön riittämyys, henkilöstön vaihtuvuus, osaavan henkilöstön saatavuuden haasteet sekä henkilöstön kuormittuminen ja työssä jaksamisen heikentyminen.	Henkilöstöresurssien ennakkoiva suunnittelu, riittävän perehdytyksen ja osaamisen kehittämisen varmistaminen, työhyvinvoinnin ja työssä jaksamisen tukeminen sekä tehtävien tarkoituksenmukainen jakaminen. Sijaisten saatavuuden ja toiminnan jatkuvuuden varmistaminen.	2	2	Kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö, yksiköiden päälliköt	Sivistys- ja kulttuurilautakunta seuraa henkilöstötilannetta, henkilöstöresurssien riittävyyttä ja työhyvinvointia säännöllisesti

Palvelujen järjestäminen

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden hallinto

Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen hallinto vastaa vastuualueen toiminnan, talouden ja henkilöstön koordinoinnista sekä toiminnan suunnittelusta ja kehittämisestä sekä yleisestä viestinnästä. Hallinto valmistelee sivistys- ja kulttuurilautakunnan päätöksentekoon tulevat asiat, huolehtii päätösten toimeenpanosta ja seuraa toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista.

Hallinto tukee kulttuuri-, kirjasto-, nuoriso-, liikunta- sekä matkailupalveluiden kokonaisuuden johtamista ja yhteistyötä eri toimijoiden kanssa sekä vastaa osaltaan järjestöyhteistyön ja kuntalaisten osallisuuden edistämisestä.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden hallinnon henkilöstö: 0,5 htv kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö

Kulttuuri ja vapaa-aikapalveluiden hankkeet

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluissa ulkopuolisella rahoituksella toteutetaan useita hankkeita, joilla kehitetään erityisesti lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksia, lukutaitotyötä, koulunuorisotyötä sekä kulttuuri- ja luovien alojen toimintaa. Hankkeet täydentävät kaupungin peruspalveluja ja mahdollistavat uusien toimintamallien kehittämisen. Hanketoiminta vahvistaa kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden vaikuttavuutta ja mahdollistaa palvelujen kehittämisen yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa. Koska alla esitellyt kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden hankkeet ulottuvat 2-3 toimintavuoden ajalle, tasataan hankkeisiin saadut avustusrahat toteutuneiden kulujen mukaan tilinpäätöksen 2026 jälkeen.

Harrastamisen Suomen malli 2026–2027-hankeeseen on myönnetty 45 000 euron valtionavustus ja kaupungin omarahoitusosuus on 15 000 euroa. Hankkeessa tarjotaan perusopetuksen oppilaille maksutonta, koulupäivän yhteydessä järjestettävää harrastustoimintaa lasten ja nuorten toiveiden pohjalta. Toiminnassa hyödynnetään paikallisten seurojen, yhdistysten ja muiden harrastustoimijoiden osaamista. Toiminnan tarkoituksena on taata, että jokaisella Mänttä-Vilppulalaisella lapsella ja nuorella olisi vähintään yksi harrastus. Hanketoiminta oli vielä keväällä 2026 sivistyspalveluiden hallinnoima hanke ja siirtyi kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden hallinointiin syksyllä 2026.

Hankekausi 1.8.2026-31.7.2027.

Kansallisen lukutaitostrategian toimeenpanon edistämiseen saadulla 48 727 euron avustuksella kehitetään kaupungin lukutaitotyötä ja eri toimijoiden yhteistyötä. Kaupungin omavastuu hankkeesta on 16 242 €. Tavoitteena on vahvistaa lasten ja nuorten lukutaitoa sekä juurruttaa lukutaitoa edistäviä toimintatapoja osaksi kaupungin palveluja.

Hankekausi 36.5.2026-21.12.2027.

Lasten ja nuorten paikalliseen harrastustoimintaan on myönnetty 5 200 euron valtionavustus, jonka lisäksi kaupungin omarahoitusosuus on 577,80 euroa. Hanke tukee 7–18-vuotiaiden säännöllistä harrastustoimintaa ja loma-aikoina järjestettävää toimintaa yhteistyössä paikallisten seurojen, yhdistysten ja muiden toimijoiden kanssa.

Hankekausi 1.6.2026-31.5.2027.

Alakoulujen ja siirtymävaiheen (6-7lk) koulunuorisotyön hanke vahvistaa nuorten kohtaamista kouluympäristössä sekä yhteisöllistä ja ennaltaehkäisevää nuorisotyötä. Hankkeeseen on myönnetty 36 000 euron avustus ja kaupungin omarahoitusosuus on 9 000 euroa. Toimintaa toteutetaan yhteistyössä Vilppulakosken ja Savosenmäen alakoulujen ja muiden nuorten palveluiden kanssa.

Hankekausi 27.5.2026- 31.7.2028.

Taidekaupungin alueellinen luovan kasvun keskus (Kordelin) on laaja kulttuurin ja luovien alojen kehittämis-hanke, johon on myönnetty Kordelinin säätiöltä 210 000 euron avustus. Hankkeessa kehitetään alueellista luovien alojen toimintaympäristöä, yhteisötaidetta, lastenkulttuuria ja tapahtumatuotantoa sekä vahvistetaan taiteilijoiden, oppilaitosten, yhdistysten ja muiden toimijoiden yhteistyötä. Hankkeessa kehitetään Luovan kasvun keskusta. Hankkeessa työskentelee hankekoordinaattori ja kaksi osa-aikaista yhteisötaiteilijaa. Hankekausi 1.9.2025-30.9.2027.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden hankkeet henkilöstö: km. talousarviovuonna 3,6 htv (määräaikainen). Määräaikaisen kirjastopalvelupäällikön työajasta 40 % menee lukutaitostrategia-hankkeen palkkakuluista. Lisäksi hankkeiden palkkakuluissa on kaksi yhteisötaiteilijaa 60 % työajalla, kulttuurituottaja 1htv sekä alakoulujen koulunuorisotyöntekijä 1htv sekä tuntityöntekijöitä.

Talousarvio 2027	TP	TP	Ed.TA	TA
KULTTUURI- JA VAPAA-AIKA-PALVELUJEN HANKKEET	2024	2025	2026	2027
TULOSLASKELMA				
TOIMINTATUOTOT				
Myyntituotot	38.116,00	20.409,00		
Maksutuotot				
Tuet ja avustukset	3.190,00	118.513,00	161.030,00	165.739,00
Muut toimintatuotot		15.000,00		
TOIMINTATUOTOT	41.306,00	153.923,00	161.030,00	165.739,00
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut	-36.738,00	-105.064,00	-114.930,00	-191.868,00
Palvelujen ostot	-25.436,00	-61.121,00	-63.250,00	-63.250,00
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1.044,00	-7.704,00	-2.500,00	-2.500,00
Avustukset				
Muut toimintakulut	-2.518,00	-12.663,00	-5.800,00	-5.800,00
TOIMINTAKULUT	-74.702,00	-186.553,00	-186.480,00	-263.418,00
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-33.396,00	-32.630,00	-25.450,00	-97.679,00
Rahoitustuotot ja -kulut				
VUOSIKATE	-33.396,00	-32.630,00	-25.450,00	-97.679,00
Suunnitelman mukaiset poistot				
Poistot ja arvonalentumiset				
*TILIKAUDEN TULOS	-33.396,00	-32.630,00	-25.450,00	-97.679,00
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-33.396,00	-32.630,00	-25.450,00	-97.679,00
Sisäiset toimintatulot/menot				

Kulttuuripalvelut

Kulttuuri- ja matkailupalvelut tukevat ja kehittävät alueen kulttuuritoimintaa, matkailua ja paikallista elinvoimaa sekä koordinoivat järjestöyhteistyötä. Palvelut tarjoavat kuntalaisille mahdollisuuksia kulttuuriharrastuksiin, osallistumiseen ja hyvinvoinnin edistämiseen. Toimintaa kehitetään yhteistyössä paikallisten taiteilijoiden, kulttuuritoimijoiden, yhdistysten, yrittäjien ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa.

Vuonna 2027 kulttuuripalveluiden painopisteinä ovat kulttuurihyvinvoinnin, kulttuurikasvatuksen ja tapahtumatoiminnan kehittäminen sekä kulttuurin saavutettavuuden vahvistaminen. Kulttuuripuu-kulttuurikasvatusohjelma tarjoaa lapsille ja nuorille mahdollisuuden tutustua taiteen eri muotoihin ja kaupungin kulttuuritoimijoihin osana kasvua ja koulupolkua. Ohjelmaa toteutetaan yhteistyössä sivistyspalveluiden, kulttuurilaitosten ja muiden toimijoiden kanssa.

Henkilöstö: kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö 0,5 htv

Matkailupalvelut

Matkailun kehittämisessä painotetaan Taidekaupunki-brändin ja kaupungin kulttuurisen vetovoiman vahvistamista, yhteistyötä matkailutoimijoiden kanssa sekä seudullista matkailuyhteistyötä. Kulttuuri- ja matkailupalvelut toimivat myös yhdistävänä tekijänä kaupungin, kolmannen sektorin ja yrittäjien välillä. Järjestö- ja toimijafoorumit tukevat yhteistyötä, tiedonkulkua ja palveluiden yhteistä kehittämistä.

Henkilöstö: matkailukoordinaattori 1 htv

Kirjastopalvelut

Kirjastopalvelut turvaavat kuntalaisten pääsyn tietoon, kirjallisuuteen, kulttuurisisältöihin, mahdollistavat lukutaidon kehittymisen sekä tarjoavat tiloja oppimiseen, harrastamiseen, tapahtumiin, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan. Mänttä-Vilppulan kaupunginkirjastoon kuuluvat Mäntän, Vilppulan ja Kolhon kirjastot. Palveluita kehitetään yhteistyössä koulujen, varhaiskasvatuksen, kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden, oppilaitosten ja järjestöjen kanssa.

Vuonna 2027 kirjastopalveluiden kehittämisessä painottuvat lukemisen ja lukutaidon edistäminen, saavutettavat ja monipuoliset digitaaliset palvelut sekä kirjaston rooli kuntalaisten yhteisenä kulttuuri- ja kohtaamispaikkana. Mäntän kirjaston hyllyuudistus vuoden 2026 lopussa parantaa kirjaston toiminnallisuutta ja turvallisuutta. Vilppulan kirjastossa toimii jo omatoimikirjasto ja omatoimikirjastoa suunnitellaan käyttöönotettavaksi myös Mäntän kirjastoon vuoden 2027 alussa.

Henkilöstö 6,72 htv: kirjastopalvelupäällikkö 0,6 htv ja kirjastohenkilöstö 5,72 htv.

Liikuntapalvelut

Liikuntapalveluiden tehtävänä on luoda edellytyksiä kuntalaisten liikunnalle, hyvinvoinnille ja terveydelle sekä järjestää liikuntapalveluja, tukea liikunnan kansalaistoimintaa ja huolehtia liikuntapaikkojen käytön ja kehittämisen edellytyksistä. Liikuntalain mukaan kunnan tehtävänä on järjestää liikuntapalveluja ja terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioiden, tukea kansalaistoimintaa sekä rakentaa ja ylläpitää liikuntapaikkoja. Tehtäviä toteutetaan eri toimialojen yhteistyönä sekä yhteistyössä seurojen, yhdistysten ja muiden toimijoiden kanssa.

Vuonna 2027 liikuntapalveluiden painopisteinä ovat erityisesti lasten ja nuorten liikkumisen edistäminen, omaehtoisen luonnossa liikkumisen lisääminen sekä uimahallin toiminnan ja käytön kehittäminen. Liikuntapalvelut edistävät liikuntapaikkojen monipuolista ja tehokasta käyttöä yhteistyössä kaupunkikehityspalveluiden ja muiden toimijoiden kanssa. Liikuntapaikkaverkostoa kehitetään liikunta- ja leikkipaikkaverkoston suunnitelmien sekä käytettävissä olevien investointimäärärahojen mukaisesti. Autereen polun kehittämistä jatketaan.

Uimahallin toimintaa kehitetään liikunnanohjauksen, tapahtumien ja kampanjoiden avulla sekä yhteistyössä koulujen, varhaiskasvatuksen ja muiden toimijoiden kanssa. Tavoitteena on edistää eri-ikäisten kuntalaisten säännöllistä liikkumista, uimataittoa ja vesiliikunnan harrastamista. Uimahallin tuloihin on lisätty talousarvioon 6 000 € vuodelle 2027, joka toteutetaan maltillisella lippujen hinnan noustolla.

Mäntän Jääareena Oy:n kiinteistön ja liiketoiminnan siirtyminen kaupungille vahvistaa jäähallin asemaa osana kaupungin liikuntapalvelukokonaisuutta. Vuonna 2027 jäähallin toiminta ja sen kehittäminen integroidaan osaksi kaupungin liikuntapalveluja. Jäähalli tarjoaa puitteet koululiikunnalle, seuratoiminnalle, harrastamiselle ja erilaisille tapahtumille. Hallin käyttöä kehitetään osana kaupungin liikuntapaikkaverkostoa yhteistyössä seurojen, yhdistysten, tapahtumajärjestäjien ja muiden toimijoiden kanssa. Jäähallin vuorojen varauksista vastaa kaupungin liikuntapalvelut. Vuoden 2026 konserniavustus 280 000 € Mäntän Jääareena Oy:lle on poistettu talousarviosta ja talousarvioon on lisätty jäävuorojen myynnistä saava tuloarvio 90 000 €.

Liikuntapalveluiden toiminnassa huomioidaan eri ikä- ja väestöryhmien tarpeet, palveluiden saavutettavuus sekä asukkaiden mahdollisuudet osallistua liikuntaa koskevien palvelujen ja toimintaympäristöjen kehittämiseen. Liikuntalain mukaisesti kunnan tulee myös arvioida asukkaidensa liikunta-aktiivisuutta osana hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä.

Henkilöstö 5,2 htv: liikuntapalvelupäällikkö 1 htv, uinninvalvojat/liikunnanohjaajat 3 htv ja laitoshenkilöt 1,2 htv.

Nuorisopalvelut

Nuorisopalvelut edistävät nuorten hyvinvointia, osallisuutta ja omaehtoista toimintaa sekä tarjoavat turvallisista kohtaamispaikoista ja ohjattua toimintaa. Toiminnan keskiössä ovat koulunuorisotyö, harrastus- ja kerhotoiminta sekä avoin nuorisotilatoiminta Mäntässä, Vilppulassa ja Kolhossa.

Vuonna 2027 nuorisopalveluiden painopisteinä ovat nuorten kohtaaminen, koulunuorisotyön kehittäminen, harrastamisen mahdollisuuksien lisääminen sekä nuorten osallisuuden vahvistaminen. Nuorisotilat (Kirkkis, Palis, Kolho) toimivat matalan kynnyksen kohtaamispaikkoina ja mahdollistavat nuorten omaehtoisien toiminnan sekä yhteistyössä järjestettävät tapahtumat. Kouluyhteistyötä jatketaan ryhmäytymisten, teemapäivien ja muun koulunuorisotyön kautta.

Nuorisopalveluiden vuoden 2027 yhtenä tavoitteena on nuorisovaltuuston toiminnan kehittäminen. Nuorten osallisuutta vahvistetaan yhteistyössä nuorisovaltuuston kanssa. Nuorisovaltuustoa osallistetaan kaupungin toiminnan ja tapahtumien suunnitteluun, ja lasten ja nuorten foorumin järjestämistä jatketaan yhteistyössä nuorisopalveluiden ja nuorisovaltuuston kanssa.

Nuorisopalveluiden tuloissa on huomioitu mahdollinen 27 000 € perintörahojen siirto vastuualueelle.

Henkilöstö 3,4 htv: nuorisosihteeri 1 htv, kouluvalmentaja 1 htv, nuorisohjaaja 1 htv ja tuntiohjaajat 0,4 htv.

Toiminnalliset tavoitteet 2027

Toiminnalliset tavoitteet tukevat strategian toteutumista. Tavoitteen tarkoituksena on pyrkiä ohjaamaan palvelualueen toimintaa kohti haluttua strategista päämäärää.

Strategiaa toteuttavat toiminnalliset tavoitteet

Strateginen tavoite	Toiminnallinen tavoite talousarviossa	Mittari	Lähtötaso	Toteutuminen
Elinvoimainen koulutuskaupunki				
Houkutteleva elinkeinoelämän toimintaympäristö	Kehitetään kulttuuri- ja matkailupalveluiden sekä paikallisten yritysten yhteisiä palvelukokonaisuuksia.	Yhteisten kehittämis-toimenpiteiden ja tapahtumakokonaisuuksien määrä	Nykyiset yhteistyömallit	Vähintään 3 yhteistä toimenpidettä tai tapahtumakokonaisuutta.
Laaja-alainen ja kansainvälinen koulutuskaupunki	Rakennetaan kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden ja ammatillisen koulutuksen yhteistyötä SASKY:n kanssa. Kulttuuripuu ja harrastustoiminta muodostavat jatkumon varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. Käynnistetään kansainvälistä toimintaa kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluissa	Yhteisten toimintojen/ tapahtumien määrä Kulttuuripuu-toiminnan toteutuminen eri koulutusasteilla Kansainvälinen toiminta alkanut/ ei alkanut	Vuoden 2026 yhteistyö ja kulttuuripuu-toiminta.	Toteutetaan SASKY:n kanssa vähintään 2 yhteistä tapahtumaa/toimintoa. Kulttuuripuu- toiminnan toteutuminen eri luokka-asteilla vähintään 80 %. Varhaiskasvatuksessa 60 %
Yhteinen ja yhteisöllinen Taidekaupunki				
Vahva yhteisöllisyys osana arkea	Käynnistetään Taidekaupunki tekee yhdessä -yhteistuotantomalli.	Yhteistuotantojen määrä ja osallistuvien toimijoiden määrä.	Uusi toimintamalli	Toteutetaan vähintään yksi monialainen yhteistuotanto paikallisten toimijoiden kanssa. Osallistuneet toimijat tilastoidaan.
Saavutettava kaupunki ja mahdollistava asuminen	Kehitetään kaupungin tilojen monikäyttöisyyttä.	Käyttöaste / tapahtumien ja käyttäjäryhmien määrä.	Vuoden 2026 toiminta	Tapahtumien ja toimintojen määrä tilastoidaan tiloittain Kartoitetaan kaupungit eri tilat ja niiden mahdolliset käyttötarpeet.

Tavoitteet 2027

1. Houkutteleva elinkeinoelämän toimintaympäristö

Vuonna 2027 vahvistetaan Mänttä-Vilppulan elinvoimaa ja vetovoimaa kehittämällä kulttuuri-, matkailu- ja tapahtumapalveluita yhteistyössä paikallisten yritysten, taiteilijoiden ja muiden kulttuuri- ja matkailutoimijoiden kanssa. Kulttuuria, taidetta ja tapahtumia hyödynnetään kaupungin tunnettuuden, matkailun ja yritysten toimintaedellytysten edistämisessä. Tavoitteena on rakentaa

uusia yhteistyömalleja ja yhteisiä palvelukokonaisuuksia, jotka tukevat paikallista elinkeinoelämää, lisäävät matkailijoiden kiinnostusta kaupunkia kohtaan ja vahvistavat Taidekaupungin omaleimaista profiilia. Yhteistyötä kehitetään toteuttamalla yritysten ja kulttuuri- ja matkailutoimijoiden yhteisiä kehittämistoimenpiteitä ja tapahtumakokonaisuuksia.

2. Laaja-alainen ja kansainvälinen koulutuskaupunki

Vuonna 2027 vahvistetaan kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden sekä ammatillisen koulutuksen välistä yhteistyötä SASKY koulutuskuntayhtymän kanssa. Kulttuurikasvatusta ja Kulttuuripuu-toimintaa kehitetään jatkumona varhaiskasvatuksesta perusopetuksen kautta ammatilliseen koulutukseen. Toteutuneet luokka-astekohtaiset kulttuuripuu-sisällöt kirjataan lukuvuosittain, ja niiden määrää verrataan suunnitelmassa määriteltyihin sisältöihin ja tavoitetasoihin. Tavoitteena on tarjota lapsille, nuorille ja opiskelijoille monipuolisia mahdollisuuksia kulttuuriin, harrastamiseen ja hyvinvointia edistävään toimintaan sekä lisätä oppilaitosten ja kaupungin välistä yhteistyötä. Lisäksi selvitetään opiskelijoiden osallistumismahdollisuuksia kaupungin tapahtumien, kulttuurituotannon ja liikuntapalveluiden tapahtumien suunnitteluun ja toteuttamiseen. Yhteistyöllä tuetaan opiskelijoiden osallisuutta, osaamisen hyödyntämistä ja kiinnittymistä kaupunkiin. Kansainvälistä Erasmus-toimintaa aloitetaan kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluissa.

3. Vahva yhteisöllisyys osana arkea

Vuonna 2027 vahvistetaan Mänttä-Vilppulan yhteisöllisyyttä ja asukkaiden osallisuutta kehittämällä kaupungin, yhdistysten, yritysten, taiteilijoiden, oppilaitosten ja muiden paikallisten toimijoiden välistä yhteistyötä. Käynnistetään Taidekaupunki tekee yhdessä -yhteistuotantomalli, jossa eri toimijat suunnittelevat ja toteuttavat yhdessä tapahtumia, harrastustoimintaa ja muita toimintakokonaisuuksia. Tavoitteena on lisätä yhteistä tekemistä, tarjota kuntalaisille mahdollisuuksia osallistua toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen sekä vahvistaa eri ikäisten asukkaiden yhteisöllisyyttä. Erityistä huomiota kiinnitetään lasten ja nuorten osallisuuteen sekä paikallisten toimijoiden osaamisen ja voimavarojen hyödyntämiseen. Yhteistuotantomallin avulla luodaan uusia toimintatapoja, jotka tukevat yhteisöllisyyttä ja kaupungin elävää kulttuuri- ja vapaa-aikatoimintaa.

4. Saavutettava kaupunki ja mahdollistava asuminen

Vuonna 2027 kehitetään kaupungin tilojen ja liikuntapaikkojen monikäyttöisyyttä, saavutettavuutta ja tehokasta hyödyntämistä. Jäähallin toiminnan siirtyminen kaupungin järjestettäväksi mahdollistaa liikunta- ja tapahtumapaikkaverkoston kokonaisvaltaisen kehittämisen ja tilojen monipuolisemman käytön. Myös Mäntän kirjastossa vuoden 2026 lopulla toteutettu hyllyuudistus ja siihen liittyvät tilaratkaisujen muutokset tukevat tilojen tarkoituksenmukaista käyttöä. Kaupungin tiloja kehitetään yhteisinä toimintaympäristöinä liikunnalle, seuratoiminnalle, nuorisotoiminnalle, kulttuurille ja tapahtumille. Lisäksi kehitetään asukkaiden kohtaamispaikkoja ja edistetään tilojen joustavaa käyttöä eri käyttäjäryhmien tarpeisiin. Tavoitteena on parantaa tilojen käyttöastetta, lisätä eri toimijoiden välistä yhteistyötä ja mahdollistaa monipuolinen toiminta eri puolilla kaupunkia. Tilojen kehittämisessä huomioidaan saavutettavuus, toiminnallisuus ja kuntalaisten tarpeet.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden painopisteet vuonna 2027 ovat kuntalaisten hyvinvoinnin, yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistaminen sekä palveluiden saavutettavuuden kehittäminen. Erityistä huomiota kiinnitetään lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksiin, ennaltaehkäisevään nuorisotyöhön, kulttuurihyvinvointiin ja kaikenikäisten liikunta-aktiivisuuden edistämiseen.

Toimintaa kehitetään yhteistyössä yhdistysten, seurojen, luovien alojen tekijöiden, yritysten sekä koulujen ja oppilaitosten kanssa. Kulttuurin, tapahtumien ja matkailun avulla vahvistetaan Taidekaupungin vetovoimaa ja elinvoimaa. Jäähallin siirtyminen kaupungin toiminnaksi ja Mäntän kirjaston uudet tilaratkaisut mahdollistavat tapahtumatoiminnan monipuolistamisen.

Kehittämisessä painotetaan yhteisiä toimintamalleja, asukkaiden osallistumismahdollisuuksia, resurssien tehokasta käyttöä ja hankerahoituksen hyödyntämistä palveluiden kehittämisessä.